СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 157. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 9. липня, 1926. VOL. XXXIV. No. 157. Jersey City, N. J., Friday, July 9. 1926. THREE CENTS

СТРАЙК НА ПІДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ ПОШИРЯЄТЬСЯ НА НАДЗЕМНІ

НЮ ЙОРК, 7. липня. — Страйк свичменів і моторменів на підземних зелізницях системи Інтерборо перекинувся вже й на надземні зелізниці сеї самої системи. Понад півтора сотки моторменів на надземних зелізницях вийшло нині на страйк.

Заряд зелізниці подає, що він боїться саботажу, і тому він установляє на зелізниці спеціяльні сторожі.

Перший день страйк спричинив зелізниці втрату на 32,000 долярів.

Для перевоження публики вживається передовсім автомобілів.

УРЯД ПРОДАЄ ВЕЛИКІ КОРАБЛІ.

ВАШИНГТОН, 7. липня. — Федеральна корабельна рада, яка заряджує кораблями уряду, постановила рішучо продати великі кораблі, як Левіятана, Джорджа Вашингтона, Президента Гардинга, Президента Рузевелта й Репаблик. Уряд оголосив конкурс на оферти, заявляючи тим готовість продати сі кораблі тому, хто дасть найвисшу ціну.

ДОБУЛИ ЗАТОПЛЕНУ ПІДВОДНУ ЛОДКУ.

НЮ ЙОРК, 7. липня. — Сюди довезено нині підводну лодку „Ес-фифті-вон", яку свого часу розбив недалеко Бостону один корабель, а яку тепер добуто з великим накладом праці й коштів з морського дна.

Вїзджаючи вже до сього порту, тягнена другим кораблем лодка зачепила об підводну скелю. Коли прибув приплив моря, її вже без труду знято зі скали.

СТРАЙК РОЗБИВАЄ ПАРАФІЮ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 7. липня. — Недавно зорганізований „горожанський комітет", котрий поклав собі за ціль поборювати страйк текстильних робітників, уже почав свою роботу. В своїх перших заявах комітет нападає на страйк та його провідників.

Страйковий комітет приготовив заяву проти заяви „горожанського комітету", але поліція арештувала жінок і мущин, які роздавали сю заяву.

В місцевій польській римо-католицькій парохії Св. Петра й Павла прийшло через страйк до поважної незгоди. Причиною роскову є становище пароха, о. Врублевського до страйку. Сей священик станув за страйком, і промовляв на страйкових вічах. Сьому спротивилася консервативна частина парохії, яка тепер домагається усунення пароха зі становища.

НАПАСТИ НА СТРАЙКОВІ ПИКЕТИ.

НЮ ЙОРК, 7. липня. — Банди, наняті кравецькими підприємцями, нападають на робітників, які пикетують у страйку жіночих кравців. Нині бандити пострілили одного робітника та покалічили ножем другого.

СУД ПРО ПРОДАЖУ АЛЬКОГОЛІЧНИХ НАПИТКІВ У КЛЮБІ.

НЮ ЙОРК, 7. липня. — Федеральний суд признав тут нині на росправі проти зарядчиків одного клюбу, що продажа алькоголічних напитків у клюбі не становить провини неприличного поведення. Суддя заявив, що така продажа не викликує ніякого згіршення.

ЗБИРАЮТЬСЯ КОПАТИ ЗА ІНДІЯНСЬКИМИ ПАМЯТКАМИ.

ШИКАҐО, 7. липня. — Найденне важних памяток, відносячихся до приїзду перших білих людий на американський континент, викликало велике зацікавленне старовиною Америки. Школа антропольоґії Шикаґовського університету постановила вислати спеціяльну комісію на роскопки індіянських могил у стейті Илинойсі.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЗИЧКИ ЧУЖИМ ДЕРЖАВАМ РОСТУТЬ.

ВАШИНГТОН, 7. липня. — Як подає американський уряд, від 1. січня 1921. року в Злучених Державах продано заграничних ціних паперів на загальну суму 4 міліярдів долярів з верхом. Найбільше продано німецьких паперів.

ХОТІЛИ ДЕПОРТУВАТИ З АМЕРИКИ... ІНДІЯН.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 7. липня. — Федеральний уряд розвів тут процес за депортацію червоношкірого Індіянина Павла Діябо й його жени, які недавно приїхали сюди з Канади.

На головній росправі Індіяни покликалися на договір межи індіянським племенем Іроквойсів а американським урядом з 1794. року, і суд признав сей старий договір обовязуючим і нині та заявився проти депортації Індіян з Америки.

СУМНІВАЄТЬСЯ В ШКІДЛИВІСТЬ МЯСНОЇ ПОЖИВИ.

ШИКАҐО, Илинойс, 7. липня. — В місячнику, видаванім Американським Медичним Товариством, появилася стаття якогось лікаря, котрий каже, що мясна пожива певно не є так шкідлива, як її за таку звичайно вважається. Він показує на бігунового подорожника Вілямура Стефансона, котрий не їв нічого другого лишень мясо, а прецінь усе тішився незвичайно сильним здоровлем.

МОЛОДИЙ УБИЙНИК.

КЕМДЕН, Ню Джерзі, 7. липня. — Стейтовий суд арештував під закидом вбийства 12-літного хлопчину Марісела Меркастіно, котрий мав признатися, що він струтив у воду одного 6-літного хлопця, який відтак у воді утонув.

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі від 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ЗДЕРЖУЮТЬ 8-МИ ГОДИННИЙ ДЕНЬ ПРАЦІ.

ЛОНДОН, 6. липня. — Велике здивовання викликала заява уряду, що закон, яким введено осьмигодинний день праці в майнах, здержано.

Причиною тої заяви була відомість, яка дійшла до уряду, що власники копалень подиктували в деяких дистриктах майнерам некорисні услівя. Уряд знова зобовязав себе морально, що не допустить, щоби майнерам сталася кривда. Тому супроти такого поведення власників копалень, виконавчу силу закона здержується.

НОВА ПРОБА ЗЛОМИТИ ТЕКСТИЛЬНИЙ СТРАЙК.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 6. липня. — В салі повітового суду відбулися тут збори богатих місцевих фабрикантів, священиків, проповідників, банкирів, які постановили повести тепер приватну кампанію за зломанням страйку ткальняних робітників, бо сей, на їх думку, наніс богато зла цілій околиці. Заява сих зборів складає всю вину за страйк на аґітаторів, яких вона називає комуністами.

ПРИЙМАЮТЬ ФОНЕТИЧНИЙ ПРАВОПИС.

Довідуємося, що „О-во ім. М. Качковського" рішилося нарешті приняти для своїх видавництв фонетичний правопис. У цій справі відбулася 3. м. м. нарада, са якій після рефератів проф. Копистянського зі Станиславова, д-ра Гуркевича з Тернополя і директора бібліотеки „Народнього Дому" у Львові Ґенсьоровського принято постанову про введення до видавництв того товариства фонетичного правопису. Таким чином при старому етимольоґічному правописові залишаються тільки „мамути" з „Народнього Дому" і Ставропиґії.

—o—

КОРАБЕЛЬ НА МІЛИНІ.

БОСТОН, 7. липня. — На пісковій мілині на острові Сіл Айленд, 30 миль на полудне від Ярмавта, в Новій Шкотії, зайшов на мілину паровий корабель Беленас. Вода стала скоро заливати корабель. Залога була через довщий час в небезпеці життя, але її вратувала поспівша на допомогу лодка.

Корабель належить до Фордових кораблів, що возять всякі матеріяли до його фабрик.

ТРИ ЦИГАНКИ ОБРАБУВАЛИ БАНК.

Три циганки обрабували банк в Сілі Бей недалеко Кінґстон, Онт., без збруї і насильства. Одна з циганок попросила банкового урядника, щоби полагодив з нею якусь справу в приватній канцелярії. Банкир послухав, коли одначе вернув до каси, побачив, що в ній бракує 200 долярів.

ВБИЙНИКА З ЖОВКВИ РОЗСТРІЛЯЛИ.

Сержанта Станіслава Кіселевского, що вбив у Жовкві полк. Обєдзіньского і сержанта Ґадомского, засуджено на кару смерти. Маршалок Ратай не скористав з права ласки. Вирок виконано в четвер, 19. травня.

ЗАСУД АНҐЛІЙСЬКИХ ШПІОНІВ У ФРАНЦІЇ.

З Парижа повідомляють, що тамошній суд засудив на кількалітну тюрму і грошеві кари трьох Анґлійців за шпіонажу на користь чужої держави та за видання інформацій відносно французьких гідроплянів.

ПРИМУС НА „ЦЕҐЕЛКИ".

У селі Божикові, пов. Підгайці, нема ані одного Поляка, а всеж таки тамошний війтуньо „продає" примусово усім тим, що дістають листи з Америки, „Cegiełki na budowę polskiego domu ludowego w Hniliczu" по 50 ґр.

КАНАДІЙСЬКИЙ СЕНАТ НЕ ХОЧЕ ЗМІНИ ЗАКОНА.

36 голосами проти 24 відкинув сенат законопроєкт, щоби счеркнути з кримінального закона постанови щодо бунтарства. Законопроєкт недавно був ухвалений в палаті послів і відносився до постанов, внесених в закон в 1919 р. з нагоди ґенерального страйку в Вінніпеґу.

МАЛО НЕ ДІЙШЛО ДО ЛІНЧУ В МЕЛВИЛ.

В Мелвил, Саск., мало що не дійшло до лінчу. Робітники з переїзджаючого цирку хотіли злінчувати свого товарища праці, Неґра, котрий, о скільки можна довідатися, робив білим дівчатам непристойні пропозиції. Поліція заледви виратувала Неґра. Чотири инші Неґри, що були в цирку, не чекали, поки прийде на них черга, а побігли до поліції з просьбою, щоби їх депортувати з Канади.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

Перемиський „Український Голос" доносить:

На днях вигнано з Харкова єпископа української церкви Олександра Ярещенка. А причина того вигнання така: Недавно відбулося в Харківськім Николаївськім Соборі врочисте богослужесня в 4 річницю переходу цего собору до Української Автокефальної Церкви. На це богослуження мав приїхати також київський митрополит о. Василь Липковський. Але митрополитови не дозволено поїхати до Харкова. З цего приводу єпископ Олександер Ярещенко виголосив проповідь, в якій сказав так: „Наша радість затемнилась. Серед нас нема батька-митрополита. Він прикований до Києва і не може вирватись з тих ланцухів, якими скувала його ворожа сила. Но се не припинить нашої творчої праці"... За це московські большевики зажадали вигнання єпископа з Харкова.

УРЯД ПІЛСУДСКОГО БЕЗ ПОЗИТИВНОЇ ПРОҐРАМИ

ВАРШАВА, 7. липня. — Соціялістичний ветеран Дашиньскі заявив американським кореспондентам відносно критики уряду Пілсудского таке: Опозиція хоче змусити Пілсудского, щоби він оголосив свою дефінітивну програму місто того, щоби говорити загальниками.

Робітники надіялися, що нове правительство дасть їм хліба і роботу, селяни думали, що тепер буде вже раз переведена земельна реформа, а інтеліґенція, що буде усунена бюрократична корупція.

Сойм дав в дійсности Пілсускому повну повновласть робити те, що він сам захоче. Та Пілсудскі не робив нічого позитивного, а тільки подавав те, чого він не хоче, щоби було. Ціла його діяльність мала неґативний характер.

Я знаю Пілсудского яких 25 літ і певен, що він хоче щось доброго зробити, але біда в тім, що ніхто не знає, як те добро виглядає.

Президент Мосціцкі рівнож спосібна людина. Але й з него не буде хісна, бо він не зможе нічого вдіяти з тою мізеротою, що є в його окруженню.

СПРОВАДЖУЮТЬ ВУГЛЄ ДО АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 7. липня. — В палаті послів ухвалено 3,000,000 фунтів стерлінґів на довіз вугля з чужих країв.

Досі спроваджено понад один міліон тонів вугля і то головно з Німеччини.

З приводу ухвали нових фондів піднеслася опозиція з боку членів Партії Праці, які зкаидували правительству свого рода безхарактерність в тім напрямі, що щоби зломити страйк у себе в дома, купує вуглє від тих ворогів, з якими недавно вело війну на життє і смерть.

СУЛТАН МАРОККА ІДЕ ДО ПАРИЖА.

ПАРИЖ, 7. липня. — Офіціяльна візита мароканського султана Муляй Юсефа буде получена в Парижі з помпою та блеском, про які можна читати хиба в казках з часів Гарун Аль Рашіда.

Султан виїде з Казабляики на француськім воєнним кораблі. Перед ним виїде 100 паш і кедів, з яких 60 вже прибуло до Парижа. Їх фантастичні одяги захоплюють парижське населенне, ласе на всілякого рода сензації.

„Чорна Ґвардія", себто прибічна сторожа султана, яка складається з 100 вірних преторіянтів, вже висіла в Марсилії.

Сам султан прибуде до Парижа 12. липня. Парижане були найбільш цікаві на гарем султана, та він лишив його в цілости у себе в дома. Це дуже зменшило інтерес до його особи.

Везе зате з собою три свої дочки.

Франція хоче віддати султанови королівські почести, щоби в той спосіб піднести значінне своєї власної послідної побіди в Марокко.

Комуністи хочуть зробити знова протидемонстрацію, бо султан не уявляє собою властивого населення Марокка, а є тільки забавкою в руках Франції. Поліція має доволі клопоту, щоби охоронити султана від неприємностий, які його можуть ждати в Парижі.

Султан буде при інавґурації мошеї і музульманського інституту в Парижі, а потім пустить кільканайцять міліонів франків та поверне назад до Марокка.

СОВІТИ ПІДДАЮТЬСЯ СЕЛЯНАМ.

МОСКВА, 7. липня. — Урядовий совітський орган „Правда" подає, що селянство зискало дуже богато при послідних виборах, особливо середняки та кулаки. Сільська біднота заховувалася при виборах доволі пасивно, подібно як і робітництво по містах. Така поява може потягнути за собою катастрофальні наслідки для комунізму взагалі. Тому треба завчасу повзяти протиміри. Особливо треба змінити політику супроти села, яке чимдалі тимбільше набирає ваги. Його голос буде вкоротці домінуючим.

Щоби приєднати село, треба йому дати це, чого домагаються не тільки кулаки, але і сільська біднота. Треба піднести ціну на сільські продукти, а зменшити знова ціну на ті всі артикули, які необхідні в сільськім господарстві.

Супроти цего видано указ, що всі ціни на ті артикули мусять впасти о 10% на протязі трох тижнів.

Німецькі кредити мають бути вжиті рівнож виключно на закупно сільсько-господарських машин. Тими концесіями думає совітський уряд приєднати до себе селянство.

СЕНТИМЕНТ ПРОТИ АМЕРИКИ ЗРОСТАЄ В ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 7. липня. — Уряд не в силі спинити демонстраціі ветеранів проти Америки. Демонстрація таки відбудеться в ту неділю, а возьме в ній участь 15,000 ветеранів світової війни.

По цілій Франції порозкидувано плякати звернені проти Америки за те, що вона домагається від Франції сплати довгів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАК ВЕДЕТЬСЯ ДІЛО

Комітет Сиротинця Українського Народного Союза дістав від Товариства ім. Маркіяна Шашкевича, відділу 94. Українського Народного Союза, у Гамтрамк, в стейті Мишиґен, ось такого листа:

„В залученню посилаю Вам чек на $209.00 на будову Сиротинця і захисту Українського Народного Союза. Сю суму зложено в той спосіб, що з товариської каси визначено суму сто ($100.00) долярів, а відтак поодинокі члени зложили добровільні жертви: Іван Чайковський 25 долярів, Федор Сисак 25 долярів, Йосиф Вівчаровський 6 долярів; по 5 долярів зложили: Михайло Чемний, Онуфрий Курочка, Іван Курчак, Йосиф Кульчицький, Іван Пеляк, Стефан Простий, Михайло Муляр, Андрій Качор; по 2 доляри зложили: Нестор Крушельницький, Юрій Ліщук; по 1 доляру: Михайло Бабій, Марія Гох, Дмитро Гох, Михайло Кулиничь, Василь Стецюк, Петро Стефанюк, Петро Заяць, Григорій Солодкий і Евдокія Солодка.

„Складаючи від нашого Товариства сю суму 209 долярів, заявляємо, що се ми вважаємо лишень початком наших жертв на се діло будови сиротинця й захисту при Українськім Народнім Союзі, бо ми вже маємо тепер здеклярованих близько сотки долярів, і всі деклaранти певно додержуть даного слова й деклaровану суму зложать.

„В нас панує такий запал до сього діла, що навіть ті члени нашого товариства, які до Українського Народного Союза ще не вписалися, обіцяли справу попертн, себто не словами за нею заявитися, але зложити свою жертву на будову сиротинця.

„Взагалі тепер вже й нечлени признають велику заслугу Українському Народному Союзови за те, що він узявся до сього корисного і так потрібного діла. Вони признають, що Український Народний Союз здвигненем Сиротинця й Захисту зробить велике добро для всеї української іміграції в Америці. Се наповняє нас великою гордостю на нашого Батька, і се нас зобовязує всіх сил напружити, щоби Він сього діла довершив. Відомож нашим членам, що Український Народний Союз се ми, Його члени, та що Він може зробити лишень те, що ми, Його члени, зробимо.

„Ми, члени Українського Народного Союза, молимося Всевишньому, щоби він дав нам діждатися старости та щоби нам не потреба було вживати сього захисту, а нашим дітям сього сиротинця, але рівночасно ми забезпечуємо й себе й свої діти на всякий випадок, бо ніхто не знає, що його ще жде в життю, а його родину після його смерти.

„Через те ми нині кличемо до тих усіх, які думають, що вони вже так певно забезпечені в своїм життю, що їм захисту на старість ні приюту для їх дітий не треба. Ми відкликаємося якраз до тих, бо спомежи таких певно набираються ті члени, які й самі не хочуть дати жертв на Сиротинець Українського Народного Союза, і ще других від жертв відтягають. Богато наших членів складає щедрі жертви на Сиротинець, щоби показати, що й вони добре маєтково забезпечені, що й вони нині не потребують дбати ні за сиротинець ні за захист, а преціть і вони розуміють, що се діло важне, корисне, потрібне, просто необхідне. Ми кличемо до всіх тих, які не вважають себе вже так певно забезпеченими, що їм сиротинця ні захисту ніколи не буде потреба, щоби вони пригадали собі на тих, які колись таки мали гарні маєтки, а відтак їх несподівано потратили. Най вони, коли вже самі не хочуть давати, принаймні других не відтягають. Коли може й так случиться, що одним сиротинця й приюту не буде треба, то другим буде треба. Богатьом буде його треба. Без своєї вини навіть людина може легко опинитися в безвиїхднім положенню. Богато таких людий було, є й буде в Українськім Народнім Союзі і поза Союзом. Для них треба приюту на старість, а для дітий сиротинця. Се праця не даремна, а корисна. Вона потрібна для сього покоління, і для наших дітий, і для дітий наших дітий. Се діло потрібне во віки вічні. Се буде памятка, яку наше покоління виставить перед слідуючим поколінням. І се гарна памятка, бо вона буде ратувати наших дітий і дітий наших дітий від тяжкої біди, від деморалізації, від всякого лиха.

„В тому переконанню наш відділ Українського Народного Союза закотив на добре свої рукави і з охотою станув до праці при великій будові, яку тепер почав наш Батько, Український Народний Союз. Ми стоїмо в ряді, працюємо, жертви даємо, і в імя сеї праці кличемо других членів і відділи станути до праці й працю й жертвами зі свого боку підтримати се корисне діло, яким є Сиротинець Українського Народного Союза.

„Гамтрамк, Мишиґен, 26. червня 1926. року.

„Онуфрій Курочка, фінансовий секретар; Іван Курчак, рекордовий секретар."

ЧОЛОВІК ПРОСВІЧЕНИЙ, АЛЕ БЕЗХАРАКТЕРНИЙ, Є ШКІДЛИВИЙ ТОМУ, ЩО УЖИВАЄ НА ЗЛО ТИХ СРЕДСТВ, КОТРИМИ РОЗПОРЯДЖАЄ. ЧОЛОВІК ХАРАКТЕРНИЙ, АЛЕ НЕОБРАЗОВАНИЙ, Є ШКІДЛИВИЙ ТОМУ, ЩО МИМО ДОБРИХ НАМІРІВ ПОСТУПАЄ ДУЖЕ ЧАСТО КРИВО І ПСУЄ ВСЮ СПРАВУ.

Роман Іщук.

В ЧІМ НАШ РАТУНОК?

(Голос з рідного краю).

Світова війна спричинила у нас ще небувалу кредитову скруту. Не буде пересадою, коли скажу, що немає ні одного чоловіка, котрий би цього не відчував на своїй спині і то загально скрізь по цілій Европі, а в Польщі зокрема. Частина капіталів знищена безпосередно огнем і мечем, частинаж опинилася в кишенях головних кредиторів світової війни — Американців. Одним словом, Европа стоїть з порожними кишенями і роздумує, яким би то способом їх знов наповнити.

Обставиниж на світовому ринкови для Европи далеко гірші ніж були перед війною. На многих його місцях, де була вона абсолютною панею, появилися її кріпкі конкуренти, як Америка, Японія, а нові наростають, як Китай, і другі. Тому то відновити свою економічну силу буде Европі не так легко, як деякі думають, та взагалі дуже трудно сказати, коли вона загоїть свої воєнні рани і знов матиме такий достаток вільних капіталів, який мала до війни. Одно певне, що прийдеться на це довго чекати, а навіть є сумніви, чи взагалі їй удасться коли небудь відновити своє господарське значіння у цілій довоєнній повноті, бо, як вже було зазначено, становище її на світовому ринкові не те, що було до війни.

Це все на тямці повинні мати передовсім ми, що **привикли користуватися чужими вільними капіталами.** Нічого нам надіятися, що скоро прийде час, коли буде можна легко позичити, „колиб но було на що". Таке безкредиття, як тепер, може продовжуватися у нас в нескінченість і може довести наше сільське господарство до такого стану, звідки вже вороття не буде. Що такий стан нашого господарства може настати, говорить за тим:

1) страшне використовування, якому віддане село в час ліквідації добутків своєї цілорічної продукції, то є, в осени і зимою;

2) передновок — час неймовірної лихви, та

3) абсолютний брак матеріяльних средств, щоб вложити їх в господарку для її раціонального ведення.

Відкинувши на бік всі причини світового характеру, що є шкідливі для збуту продуктів нашого сільського господарства, які впрочім не залежать від нас і які усунути не в наших силах, займемося обставинами місцевого характеру, бо зміна чи поправа їх майже цілком в наших руках.

На погіршення обставин збуту сільських продуктів в осени впливають нагромаджені весною і літом **невідложні** зобовязання кожного сільського господаря, а саме: а) податки всякого рода, б) штучні погної з весни і літа, взяті на векслі звичайно з тримісячним реченцем, в) необхідні видатки, звязані з приходом зими, та богацько другого.

На їх покриття мусять господарі збувати неодно **передчасно,** навіть не зважаючи на це, що поява на ринку цього самого продукту у великих масах понижує його ціну. Нема иншого виходу. Мусиш збувати, хочби і по найнизших цінах! Страшна осінна риночна конюнктура, якої не має ні одна друга з галузей народного господарства! На ній спекулюють всі і наживають міліони коштом нашого села, що веде його до цілковитого зубожіння.

Попит на фабричні продукти зимового сезону підноситъ незмірно їх в ціні. І тоді, коли ціни на фабричні продукти ідуть постійно в гору, ціни на сільські продукти чим раз більше падають. Таким способом „риночні ціни витворюють ті славні ножиці, що розчиняються в осени о скільки лиш можна на те, щоби відтак зачинитися і перетяти не одну гарну надію сільського господаря.

Це постійний порядок економічних явищ на селі є у великій мірі причиною щорічної гостини передніку, що приневолює широкі селянські маси жити в проголодь, задовжуватися нераз на дуже високі проценти, а рівночасно для лихварів всякої масти цей сезон страшної нічки є **дорічним живом!**

При цьому всьому весняні і літні місяці є найкращим часом для вкладів у сільське господарство, ради його інтенсіфікації. Але звідки взяти вкладів, коли тоді село майже без средств, коли на селі розпанoшується нужда. Зарадити цьому всьому міг би **тільки сільсько-господарський кредит.** Тому оставатися нашому селу довший час без нього, це ніщо инше, як чекати неминучої господарської руїни.

Виходить отже, що мусимо зі всею енергією приступити до широкої організації сільського господарського кредиту, а що **основою його є вільні капітали,** то мусимо взятися до збирання тих вільних капіталів.

Вільніж капітали творяться тільки ощадністю і її організацією.

І ось тому то організація ощадностей серед нашого народу це наше завдання **першої ваги і першої черги.** Без сотворення своїх власних вільних капіталів ми ніколи не станемо вільним, економічно незалежним народом.

Яким же способом перевести збірку ощадностей серед наших народних мас?

Що правда, зробити це в потрібних і доцільних розмірах є дуже трудно, бо а) ми нарід без народного господарства, себто крім рільництва всі другі господарські галузі не в наших руках, а звідси то основа для творення ощадностей у нас дуже вузенька, б) наші народні маси невироблені, себто не мають практики в цій роботі, в) закорінене в нас переконання, що з причини загальної нашої економічної бідности така робота у нас згори є призначена на невдачу, г) девальвація, що від довшого часу є досить прикро колодою в народньому господарстві і накінець д) страх за цілість ощадних вкладок, особливо по останньою війною.

Ось менше більше ці найважніщі перепони.

Ми то справді в порівнанні з другими народами нарід з дуже вузенькою економічною основою для творення ощадностей, але все таки не без основи. Наше сільське господарство є дуже поважною точкою виходу для цього діла.

Великих вільних капіталів у нас нема, але малих сум, розсіяних між народом є повно і тільки сотворити організацію, що збирала би їх і булоб можна сотворити капітали настільки поважні, що моглиб цілком певно стати основою для будови нашого народного господарства.

Девалюація — це явище хвилеве і продовжуватися в нескінченість не може. А звичайно явища хвилеві не можуть входити в рахунок тоді, коли робимо роботу на довшу мету. Впрочім перед нею **легко забезпечитися постійною світовою валютою.**

Що до страху вкладчиків за свої вкладки, то його ніяк не можна оправдати, хоч огірчення їх є може бути і зрозуміле. Дивно, що всі ці люди не хочуть бачити, що не тільки по касах пропали гроші і що не тільки гроші пропадали серед страшної світової заверюхи.

Уявити собі тільки, скільки то ріжного гроша пропащого лежить ще тепер у скринях самих власників. А скільки то добра пропало на оборах, в стодолах, а то й прямо на полях. Вкінці що говорити про безчисленні ряди тих, що наложили головами на безмежних просторах воєнних фронтів? Не для одного з них життя було ще непросліпаною весною, було повне ще несповнених плянів, що манили собою в незнану, але тим більш приманчиву будуччину! І це все війна безжалісно в його ході припинила. І ви, панове, що плачете по ваших тисячах, що почули би від кожного з тих нещасних, коли би ви запитали: скільки хочеш за своє життя?

Коли неоцінимe в жертву брала собі жорстока і кровава війна, то чи мудро перейматися пролажею цього, що можна при добрій волі знов набути?! Тож треба покинути плач і зі свіжою енергією взятися до роботи.

Невиробленість наших мас в економічній організаційній роботі, головно кредитовій поборється якраз організаційною працею.

Найвідповіднішою формою організації для збирання ощадностей по наших селах була би Ощадно-кредитна Спілка, типу Райфайзена, при якій була би зорганізована збіжева комора. Вона була би призначена для кредиту зерном в час весняної сійби і для зменшення безхліба в передновок.

А що передумовою збирання ощадностей **є абсолютна гарантія незайманности ощадних вкладок,** а таку гарантію можна дати вкладчикам тільки **необмеженою порукою,** то річ ясна, що ці спілки мусять спиратися в своїй роботі **на необмежену поруку.**

Спілку такого саме типу засновано в Сушні, радехівського повіту і хоч ці заклади через непредбачені причини здорово приприпинилася, себто пересунулися в некорисний для таких справ сезон, то є з осінних місяців на місяць лютий, то все таки вона розвивається з очевидною користю для своїх членів.

А що дорога до організації у нас вільних капіталів власними силами веде через організацію саме таких ощадних Спілок, а не иньших, говорять за тим ось які мотиви:

Головна маса нашого народу це селяне, що займаються сільським господарством. Сільсько-господарська продукція отже, а не инша є основою нашого економічного буття і вихідною точкою для творення нашого народного господарства взагалі. Тому ми мусимо всю свою увагу звернути в бік сільського господарства. Воно зі всіх галузей народного господарства найбільше терпить на **абсолютний брак кредиту.**

Длятого то мусимо на першу чергу нашої економічної роботи поставити організацію вільних капіталів для сотворення сільсько-господарського кредиту. Організація-ж такого кредиту далеко труднійша ніж кожного иньшого, бо то вже такий загальний економічний порядок, що промисл чи торговля **мають скорий оборот матеріяльних средств** і тому далеко лекше й скорше можуть нагромаджувати вільні капітали, їх вище опроцентовувати, а цим останнім притягати до себе і чужі вільні капітали. Зовсім навпаки мається зі сільським господарством. Через то кредитори не цікавляться кредитованням сільського господарства, а всю свою увагу звертають на торговлю, промисл і т. д., звідки сподіваються більших користий. Наслідок цього такий, що **сотворити сільсько-господарський кредит можуть тільки ці, котрі безпосередно ним зацікавлені, котрим без нього нема виходу.** Значить, саме село мусить достарчити вільних капіталів для сотворення собі потрібного кредиту.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКИЙ АДВОКАТ В ДЖЕРЗИ СИТІ

Дня 15. червня дістав на університеті в Ню Йорку диплом на укінчене право гр. Марцель Е. Вагнер (Шевчинський) з Джерзи Сити. Його батько не мав доброго здоровля, і заледво міг дати удержання своїй родині. Матір померла по тяжкій недузі 23. падолиста 1923. Батько не міг дати синови матеріяльної помочи на студії і він на удержанне себе і оплату студій у вільних хвилях поза школою зароблях. Працював, де попало. Мимо всяких перешкод та трудностий, молодий Вагнер покінчив студії адвоката з відзначенням. Він родився в селі Дорогова, пов. Станиславів, Галичина, 1904 року.

Тепер Марцель Е. Вагнер починає працю в бюрі адвоката Адольфа Л. Енгелкого в Джерзи Сиyі. Молодий адвокат брав живу участь в українськім громадянськім життю.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1927.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то понесить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошення буде о стільки дороще коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 15. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безслівно не будуть друкуватися.

Фотографії братств і товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які суть при відділах У. Н. Союза (если який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не буде поміщуватись у календари), хотілоб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1927 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 15. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер виписаний на імя „Свободи", на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритє коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Френкфорд, Па. о. Михайло Колтуцький. — Ваші обвинувачування народу і часопису за напасти з приводу голосів і критики рутенства, візантійства і галішиянства подобають на того, що кляв зеркало за те, що віддає вірно його власне викривлене лице.

Бо скажіть, беручи Вас самих за примір, хто винен тому, що в урядовій програмі концерту, на якім виступав греко-кат. катедральний хор з Филаделфії, було оголошене „рутенський хор". Ви кажете, що Ви самі аранжували той хор. Тоді Ви самі мусіли подати програму і назву. Другі, себто чужинці, якби навіть хотіли, не моглиб були того виссати з пальця.

Коли американські часописи подавали про рутенську церкву і візантійські пісні, то їм нема дива, бо так було оголошено на програмі концерту. А хтож иньший відповідає за програму як не аранжери? До того, на програмі моглo бути тільки так оголошене, як Ви подали. Того Ви навіть не протестуєте. Чияж тут вина?

Филаделфія, Па. „Бувший Петлюрівський козак". — Козаче! Треба мати настільки козацької відваги, що коли пишете і критикуєте других, то підпишіться під тим та подавайте своє чесне імя. Тоді ми помістимо Ваші погляди. Не є добре скриватися під анонімами. Правди нема потреби боятися. Правда вартує того, щоби за неї постояти.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ.

В суботу, дня 10-го липня (July) 1926 р. о год. 9-ій рано в річницю смерти покійних Миколи Угорчака і Михайла Бугайчука, любого мужа і батька, в Українській Католицькій церкві св. Юрія при 26-28 E. 7th St., New York City, відправиться поминальні Богослуження, на які запрошаємо всіх однодумців з Тисьменич. знакомих і приятелів покійних. 157-58

Йосифа Угорчак.
Павлина Бугайчук і діти.

ВИЯСНЕННЯ СІЧОВОЇ ЦЕНТРАЛІ.

Головна Централя „Січи" в Шикаґу просить нас оголосити, що п. Флоріян Шнурер не є членом Січової Організації.

За Централю „Січей":
М. Мельникович, гол. писар.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ (ГЕМТРЕМК), МІШ.

Народний податок від відділу У. Н. Союза.

Відоме зі свого патріотизму Товариство ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94 У. Н. Союза, виконує всі народні обовязки совісно і точно. Плачення народного податку вважає це товариство рівнож важним народним обовязком, який не тільки приносить матеріяльну користь рідному краєви, але приучує людей до того, що боротьба за національне визволення це довга і важка справа, яка вимагає сталих жертв і сталих, свідомих та ідейних громадян-жертводавців.

Податок тов. ім. М. Шашкевича виносить за послідних місяців $78. Передано його місцевому Обєднанню, а те відослало його до централі в Филаделфії з тим зазначенням, що бажанням Товариства є то, щоби та сума була вислана для політичних вязнів на західноукраїнських землях.

Іван Шеремета,
скарбник місцевого Обєднання.

БРУКЛИН, Н. Й.

З віча на Рідну Школу.

Український Демократичний Клюб в Бруклині улаштував дня 6. червня організаційне віче, на якім зібрано на потреби Рідної Школи в старім краю $32.26, які переслано до Обєднання в Филаделфії.

Жертвували слідуючі:

о. Антін Лотович $3; по $1: Лука Кісь, Юліян Павчак, Олекса Гавришко, Роман Кузьма, Ст. Бемко, Павло Свободзян, Ник. Братівник, Петро Й. Малицький, Іван А. Балко, Григ. Троц, Іван Лебідь, Іван С. Балко, Іван Кравчук, Іван Кмита, Іван Завадовський, Мих. Заверуха, Ів. Возьний, Марія Вольчинська, Іл. Малик, Петро Дацко, Андрій Гавришко, Ник. Рудницький, Петро Свідзінський, Вас. Гупало; по 50 ц.: Ник. Сторожук, Григ. Савка, Григ. Бурбуляк, Іван Мудрик, Теодор Ващишин, Тетяна Мудрик, Ксеня Дика, Параня Канюка; Семен Канюка 25 ц. Дрібними датками зібрано на гали $2.01. Разом зібрано $33.26.

Михайло Заверуха.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ.

Не забувають за наших борців.

Дня 6. червня зійшлися українські жінки до гр. О. Гавришків бо це був день її іменин. При спільній забаві не забуто за рідний край. На поклик К. Шемердяк зібрано $8.15. З забави від п. А. Олещук зістало $3.85, а Н. Шемердяк додав $1. Разом було $13. Гроші ті переслано до Обєднання для тих, котрі жертвують своє життя за волю і свободу поневоленого українського народа.

Зложили: І. Підлісний, Т. Карпюк, П. Олещук, Д. Грабінський, А. Грабінська, А. Синицька, К. Шемердяк, О. Гавришків, Е. Грабінська, Т. Парійчук, О. Шпурлюк, В. Шпурлюк, А. Олещук.

На вісти, які дістаємо з часописий і з рідного краю, кров в жилах стинається. Кат Лях хоче вимордувати весь цвіт українського народу. Від нас виривають все, що було споконвіка наше, а наше місце забирають Ляхи. Колиб ми американські еміґранти навчилися від Американців цінити волю і свободу, то ми инакше бралися би до допомоги рідному краєви та його поневоленим синам. Засилаю тих кілька вершів, які писані з щирого серця, то може і дійдуть до серця других:

Плаче рідня у кайданах, помочі благає,
Та чи кождий на чужині про то памятає,
Руки вянуть у зелізах, кров із тіла ллеться,
Та чи кождий на чужині з жертвов обізветься,
Тюрем в Польщі повно всюди,
А в них гинуть гарні люди,
За Україну, за її волю, за її муки
Гинуть в тюрмах, простягають руки,
Благають, просять: Народе встань,
Хто тебе мучить — оком поглянь,
Пірви ті пута, пірви кайдани,
Хай пропадають ляцькі тирани,
Ляцьких катів гони в вітри,
В бездонне море їх зажени.
Кровю сполита Україно Ненько,
Для Тебе волі, бажає серденько,
За Тебе Україно, і народе мій
За правду і волю кождий постій
Хай страшна не буде для нас тюрма,
За Волю Вкраїни і смерть не страшна,
До Злуки Українці, один фронт творім,
Ляха ката з України як зайду гонім!

Катерина Шемердяк,
членкиня від. 243 У. Н. С.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Збірка на будову Народного Дому в Негівцях.

Хочемо подати звіт з діяльности комітету для будови Народного Дому в селі Негівцях пов. Калуш. Наші браття із старого краю звернулись до нас односельчан з просьбою о ласкаву поміч при будові Народного Дому.

В Йонкерс і Рочестер засновано комітет для збірок жертв, в котрого склад ввійшли: Микола Чолій, предс.; Василь Чолій, кас.; Микола Мазурчак, кон.; Михаїл Микитинський, секретар. Комітет взявся до діла і за помочию добрих людей зібрав до цего часу 300 долярів, з котрих вже вислано до комітету в Негівцях 150 долярів, а решта остає в касі. Гроші вислано на руки комітету в Негівцях, до котрого входять: Стефан Войтків, Дмитро Насада і Михайло Микитинський.

Жертвували слідуючі: По 25 долярів: М. і М. Притула, І. Микитин; по $20: В. Чолій, М. Чолій, М. Микитинський, І. Іващишин; по $10: Д. Шуст, М. Мазурчак; по $7: Й. Олещук; по $5: І. Сокерка, Е. Заяць, А. Мілс, Німець, І. Шевчик, Поляк; по $3: Й. Савка; по $2: Г. Мінарик, К. Чолій, І. Лабойда, С. Атаманчук, Й. Кузда, А. Околіта, Н. Турчин, М. Антонів, Т. Паносєм, Вірменин; по $1.50; Ф. Сгайса, І. Петрік, Д. Кліщ; по $1: Я. Ставецький, Б. Лімеган, Айриш, С. Салій, Г. Лесів, К. Прост, Мадяр, Т. Енґліш, Айриш, Л. Стутс, Айриш, Г. Ебберс, Німець, Й. Негай, С. Негай, С. Галік, Словак, С. Попович, М. Фолл, Й. Кишенюк, Д. Дмитришин, І. Гарматюк, Н. Кульчинський, М. Бихней, І. Заретт, Н. Шуст, В. Цінник, М. Никифорчин, М. Остапів, Й. Ліско, А. Квецень, Пол., Я. Мелета, М. Божко, М. Харів, О. Александрович, С. Яблонський, С. Савіцький, Литвин, П. Кедун, Рос., П. Чуправський, Я. Вандзіляк, К. Кузьмінська, Я. Шевчук; по 50 ц.: В. Дмитрів, К. Марусій, П. Сорочинський, Ч. Вайт, І. Федороф, Ю. Пирчак, М. Мельник. З розпродажі тикетів на зиґарок прихід в сумі $53.00. На хрестинах в Стефана Атаманчук зібрано $5.00.

Всім жертводавцям щире Спаси Біг.

Дорогі Родимці! Бачите, що й чужинці не відмовили своїх жертв на наш Дім. А чомуж би ми не могли помочи своїм братам звдигнути так дорогу нам святиню. Отож, Дорогі Браття і Сестри, хто ще своєї жертви не дав, старайтеся, щоби ніхто не остав позаду других.

Всякі жертви проситься слати на таку адресу: Вас. Чолій, 54 Jefferson St., Yonkers, N. Y.

Або на руки: Мих. Микитинський, 11½ Gordam St., Rochester, N. Y.

Комітет збірок.

ЖІНКА І ЗДОРОВЛЯ.

Жонаті люде живуть довше, як безженні. Це відомий факт, який потверджують статистичні цифри, зібрані Шікаговським Департаментом Здоровля за 1925 рік. А саме:

1. З кожної тисячі жонатих мущин у віці 25 до 34 літ померло в тім році чотири чоловіки; з кожної тисячі нежонатих того самого віку — пять, з кожної тисячі розведених — аж пятнайцять.

2. З кожної тисячі жонатих мущин у віці 35 до 44 літ не витримало на цім світі 7, старих парубків того самого віку пішло на той світ 14, а розійшовшихся з жінками 18.

3. З кожної тисячі жонатих мущин у віці 55 до 65 літ померло в цім році лише 29, з „кавалерів" 49, а з розведених аж 56 постукало святому Петрови у ворота.

4. З кожної тисячі жонатих старців поверх 65 літ померло в році 80, з нежонатих 112, а з розведених помчалось до неба (чи в друге місце) 116.

Значить — жінка у всякім разі виходить на здоровля і хто хоче довго жити, то нехай женяться і нехай жінки тримаеться.

В. Будзиновський.

ЯК ПАН РАДНИК ОЖЕНИВСЯ.

ОПОВІДАННЄ.

(22)

Всі в корчмі схопилися і зглотилися під вікном. Бренкалюка всі тут знали, отже були цікаві, чи то справді він. Сторонський, котрий доглянув, що біля Бренкалюка ще хтось сидить, сказав:

— Той ваш Бренкалюк везе когось. Мабуть якогось жида. Той другий, що на фірі, має на голові щось таке, неначе комин.

— Якийсь сторонський, — замітив старий коваль — бо я його ще ніколи не бачив. У нас вже був один пан з такою чорною коновкою на голові. То такий капелюх.

Сталося, як сказав старий. Перед корчмою коні Бренкалюка станули.

— Я далі не поїду. — Бренкалюк забалакав до радника. — Відси возьму в ліс. Ви йдіть до тої корчми і там питайте за кіньми. Тут кождий ґазда має коні. Найліпші має старий війт. Має аж дві пари.

— Як я людям покажуся в такім костюмі?— радник замітив, озираючи себе. — Будуть сміятися.

— Хиба з вашого капелюха. — Бренкалюк відповів. — Бо сорочка, як сорочка, штани, як штани. Вони людські.

— А як там хто буде з інтелігенції?

— Тилігенції? Себ то пани? Тут ніхто не знає вас. Як будуть які пани, то погадають, що ви хлоп, котрий на збитки взяв на голову ту руру. Або, погадають, що ви її вкрали.

Радник не мав охоти йти до коршми, але що треба було знайти і сторгувати коні до міста, пішов за Бренкалюком. Коли увійшли, всі, що були в коршмі, збіглися до них, окружили їх і стали радникови призиратися. Цапиха аж присіла, призираючися йому. Другим, що зробив великі очи, глянувши на радника, був Хащ. Старий війт також не зводив з него очий, та чіхався в потилицю. Раптом Цапиха обернулася до баби, що стояла за нею, передала їй дитину, розвела рамена і обняла радника за шию, кричучи радісно:

— Стефаночку, серце моє, потіхо моя! Ти таки вернув до своєї Гандзусі, до твоєї дитини? А я все казала, що вернеш. І циганки так ворожили. Не вірили, сміялися з мене...

Радник, що доси стояв остовпілий, отямившись, став боронитися, відпихати від себе Гандзю.

— Не відтручуй мене, соколику мій! — Гандзя до него. — Тобі може соромно, що при свідках? Пусте! Вониж всі знають, що ти мій ґазда. Вони знають, що я твоя Цапиха.

Коли радник вихопився з рук Цапихи, вона приступила до баби, що держала її дитину. Радник, з виразом трівоги на лици, промовив до людий:

— То якась божевільна!

Сказавши се, відвернувся і пустився до дверий. Хащ, бачучи се, заступив йому дорогу і грозячи пястуком попід ніс, крикнув, що радник аж здріґнувся:

— Гов! Хочеш ще раз втечи? Де мій кінь? Віддай коня!

Радник витріщив на него очи:

І той вдурів, — сказав, відтручуючи Хаща. — Пусти мене!

Але Хащ не вступався. Знов заставив собою двері, так що радник мусів лишитися в коршмі. Цапиха відобрала від баби дитину, впхала її радникови в руки і відступила від него.

— Подивися, який гарний твій Микольцьо, — стала щебетати. — Викапаний тато. Поцілуй же твого синка.

Радник, держачи дитину на руках, глядів, то на бабу, то на дитину. Нарешті промовив з розпукою, плаксиво заводячи:

— Люди добрі! Що та баба хоче від мене? Що той хлоп хоче? Бери, бабо, дитину, бо кину на землю!

На ті слова котрась з бабів прискочила до радника і вимахуючи попід його ніс пястуком, кричала:

— На землю кинеш? Свою власну дитину, свою кров? Ти лютре якийсь!

Цапиха відіпхнула бабу, кричачи:

— Що ви хочете від него?! То мій ґазда. Тільки я маю до него право. Вам засі!

Приступивши до радника, котрий стояв з дитиною на руках і роззирався, де би її покласти, Цапиха стала до него примилюватися, гладячи попід бороду:

— Стефаночку мій! Та я за тобою мої очи виплакала. Коли ти вже вернув до своєї Гандзі, до своєї дитини, то не відпекуйся мене, не відпекуйся дитини. То твоя кров. Кажу тобі, всі знають, що ти мій. І всім засі до того, що ти вкрав мої коралі й мої доляри. За коня я Хащеви грішми затулю пельку.

— Бачу, що то якесь непорозуміннє, — радник промовив.— Може бути, що той якийсь Цап був подібний до мене. Я...

— Тепер нема ніякого непорозуміння! — Хащ став викрикувати. — Непорозуміннє було тоді, коли ти брав з пасовиска мою кобилу і сідав на неї. Ти мабуть в ночи гадав, що то твій кінь. Кінь мабуть в ночи зблудив і поніс тебе Бог зна куди.

— Люди добрі, — радник зачав плаксиво, — схаменіться. Я ту жінку бачу перший раз. Я в сім селі перший раз в життю. Раньше моя нога тут не була. Як не вірите, то спитайте того газду, що мене привіз сюди, Скажіть, пане Бренкалюк, хто я. Посвідчіть, що я цісарський урядник, тепер холерник в Микуличині.

— Скажіть же і здойміть полуду з очий тих людий, — радник просив, коли Бренкалюк тільки чіхався в потилицю і не відчиняв рота.

— Та я вас бачу перший раз, — Бренкалюк нарешті відповів. — Чи ви справді цісарський урядник, не присягну. Се, що про вас знаю, знаю тільки від вас.

— Ще мене до суду на свідка будуть тягнути, — Бренкалюк мурмотів до себе, сунучися непомітно в зад до дверий. — Нащо мені того клопоту. Ліпше втечи. Нехай сам дає собі раду.

Бренкалюк висунувся за двері, сів на фіру, затяв коні і відїхав.

— Ти цісарський урядник? — кричав Хащ. — Ти будеш цісарський кримінальник, як зараз не віддаш коня!

— Та то дім божевільних! — радник крикнув. — Треба полу втинати і втікати відси. Бабо, возьми свою дитину, бо я йду!

Всі, як були в коршмі, метнулися до дверий і собою заставили радникови дорогу. Рішилися не пустити його.

— Вже ти, Стефане, не виховзнешся, не втечеш, — промовила до него Цапиха. — Ходи зі мною до хати. Дитину ти неси, бо вона твоя.

Цапиха вхопила радника за руку і стала його тягнути до дверий. Радник силкувавсь вирватися.

— Сусідо, поможіть! — Цапиха звернулася до Хаща. — Затягніть його до моеї хати. Як його вже буду мати у себе, то зараз заплачу вам за коня.

За руку радника вхопив ще й Хащ, та помагав Цаписі тягнути.

— Гей, люди! — радник став кричати. — Пустіть мене. Я не ваш. Я цісарський судія. За таке жде вас кримінал, бо се злочин обмеження особистої свободи!

Радник вже гадав, що його погроза зробила вражіннє і образумила людий, бо з винятком Цапихи нараз всі затихли. Відскочили від дверий і подалися в зад коршми. Під дверми далі стояли тільки радник з дитиною на руках і Цапиха, обнявши його рукою за шию. За ними на порозі стояв жандарм.

— Де він?! — жандарм гукнув ґрізно, гепнувши прикладом карабіна в поріг.

Радник озирнувся і побачивши жандарма, аж з повної груди відітхнув.

— Вас ангел хранитель прислав сюди на мій ратунок, — промовив. — Нарешті скінчиться та болюча комедія.

— Якийсь сторонський, — жандарм промовив — що відси відїхав, сказав мені, що в коршмі конокрад. Де він?

Хащ висунувся вперед і показуючи радника, сказав:

— Ось він. Тому рік вкрав мого коня, в ночи з пасовиска.

— Ти бачив?! — радник вже сердитий і осмілений присутністю жандарма, крикнув до него.

— Я не бачив, але присягну і ціла громада посвідчить, — Хащ відповів. — Кінь пропав саме тої ночи, коли й ти пропав з села.

— То таки він вкрав, — Цапиха потвердила, звертаючися до жандарма. — Але то пусте. Бо, вкрав, чи не вкрав, я заплачу коня.

Цапиха стала радника глядити попід бороду, примовляючи:

— Не бійся, соколику мій. Не бійся, серце. Я відшкодую Хаща. Може ти ще кого обікрав? Скажи. Я всьо заплачу. У мене ще є доляри. Ти не всьо вкрав. Ти потягнув лиш двіста, бо не знав, де схована решта.

— То він і тебе обікрав? — жандарм звернувся до Цапихи.

— Вкрав коралі, тай двіста долярів, тай ще дещо — Цапиха відповіла. — Але людям засі до того, жандармам засі до того, судови засі до того, криміналови засі до того. Бо то були мої коралі, мої гроші. Я схочу, то й решту позволю вкрасти. Але тільки йому, нікому иншому.

— Самі бачите, пане постенфірер, що люди тут подуріли, — радник забалакав до жандарма. — Увільніть мене від тої напасти. Люди або злобні і роблять собі жарт з мене, або тут якесь непорозуміннє.

Жандарм сів за столом на лавці під стіною, вийняв нотатника, взяв оловець в руку і крикнув до радника.

— Дитину дай бабі і ходи сюди!

Цапиха запротестувала:

— Нехай він, пане постенфірер, держить дитину далі, бо він тато. Нехай потішиться нею, бо ще її не бачив.

— А мама тої дитини де? — жандарм спитав.

— Аво, я, — Цапиха відповіла. — Я мама.

— То він тебе звів?

Цаписі очи заіскрилися з обурення. Як би то не жандарм, то була би скочила пальцями йому до очий. Боячися жандарма, тільки сказала сердито:

— Я не з таких, щоби мене хто звів!

— Сама кажеш, що ти мама, та що він тато твоєї дитини.

— Та таки так. Але він не звів мене, бо він мав до того право. Він мій ґазда, перед людьми і перед Богом.

Жандарм звернувся тепер до радника.

(Дальше буде).

НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ІНВАЛІДАМ.

Надзвичайно важкий момент переживає та частина української політичної еміґрації, яка опинилася на вигнанні в м. Каліші та його околицях. Лише одиниці зуміли так-сяк пристроїтися, тоді як більшість, що залишилась тут, знаходиться в безвихідному стані.

Вже не раз звертали увагу нашого заокіянського суспільства місцеві українські добродійні установи й організації на те, що ця більшість складається з людей зовсім безпомічних. Це люде, що обтяжені великими родинами, старі віком, хорі на сухоти та інваліди.

Ці люде просто фізично не в стані рушитись з місця, а не то щоб куди їхати за кордон шукати долі й куска хліба, як то зробила вся та здорова фізично маса, що замешкувала величезних 8 таборів для інтернування, опинившись в 1920 році на еміґрації.

З цих залишених тут безпорадних наших людей в найгіршому, бо в найтяжчому стані знаходяться інваліди, ці перекалічені в кривавих, запеклих, нерівних боях ветерани українських визвольних змагань.

Центральне Правління Спілки, через надлюдські зусилля протягом довшого часу, добилося від місцевих міродайних чинників певної невеличкої допомоги калікам, в середньому злотих по 50 (яких 5 долярів) на душу місячно, що ледви дає їм змогу прокормитися.

Ні одягу, білизни чи взуття не в силі інвалід придбати й Правління Спілки не має чим йому підпомогти, ледви спромагаючись з великим трудом й зусиллям оплатити помешкання для них, що зветься „Домом Українського Інваліда".

Крім того, інваліди хорують, потрібують протез, лікування й ліків, з рештою вмирають... На це все також необхідні гроші, гроші й ще раз гроші.

Всі засоби, що малися, і всі жерела, звідкіль можна було що дістати, — на сьогодня вичерпані.

Центральне Правління Спілки Інвалідів, що так довго втримувалось від звернення за поміччю до українського суспільства, розуміючи, що воно й так обтяжене ріжними національно-громадськими податками, — нині примушене звернутися й просити допомогти йому підтримати тих людей, наших ветеранів, наших покалічених інвалідів і тим не допустити їх до остаточного занепаду, деморалізації і цілковитої затрати.

Цею **відозвою** просимо Хвальну Управу Обєднання прийняти на себе не легкий, але шляхетний труд по вишуканню засобів, чи зборові добровільних офір на потреби українських воєнних інвалідів.

Віримо, що ні Управа, ні суспільство українське не відхилить цього нашого благання й прийде зі скорою посильною покаліченим братам своїм поміччю.

Центральне Правління Всеукраїнської Спілки Військових Інвалідів У. Н. Р.

Хамство.

Были хуже времена
Но подлее никогда.

Є у нас наші українські приватні школи. Народні і навіть ґімназії! Як радісно воно звучить: наша школа, рідна, своя. Яким трудом, якими зусиллями дійшов нарід до тих своїх шкіл! Розуміється, не на те, щоби наші професори мали де приміститися, але на те, щоби наша дітвора могла у тих школах дихати своїм, українським духом, якого так бракує у державних...

Істнують наші приватні школи ще з перед війни. Пережили вони не одно, аж разом з землями, на яких вони побудовані, попали під Польщу.

Прийшли часи міністра Станіслава Ґрабского. Указ за указом так і звалювалися на наше шкільництво. Один указ заводив польське урядовання, другий історію по польськи, третій ще щось нового і так в безконечність.

Укази указами, а що на те наші школи: батьки, професори і діти?

З указу навіть точки не пропускали. Правда, якась там Головна Управа і зїзди ухвалювали не підчинятись безправним розпорядкам Ґрабского, та чи їх це що небудь обходило? Вони, учителі і батьки, своє знають: що розпорядок влади свята річ. А дітям тихо веліли сидіти і старших слухати. Тишина в'нас і карність, як ніде.

Ми найбільша „національна меншість" в Польщі. Звичайно инші меншости на нас дивляться, що зробимо, то й вони собі те саме.

Тим разом на нас не дивилися. Білорусини і Литовці мають тільки кілька шкіл і Ґрабского таки не послухали. Не ввели польських викладів історії і ґеоґрафії. І їх школи істнують далі! А Ґрабскі, атакований за свої нікчемні розпорядки, відповів: „Але тим, що їх не послухали, ані волос з голови не впав".

Чи уявляете собі, з яким цинізмом він мусів про це говорити? Очевидно в сторону Українців!

Це називається у нас реальна політика, задержування стану посідання і т. д. і т. д.

Одно хамство потягає за собою звичайно дальші. Так сталося й у тому випадку.

Львівська Кураторія, побачивши, що має до діла з хамами, звернулась до наших шкіл з пропозицією, щоби вони на кошти візитовання своїх шкіл прислали Кураторії по 200 зол. кожна.

Стрівайте, бо тут щось неясно. Отже: Кураторія, в якій сидить щось 150 урядників, державна інституція, якої обовязок є візитувати всі школи так, як напр. обовязком поліцая є стояти на вулиці і пильнувати порядку — та кураторія жадає грошей у наших приватних шкіл на кошти візитації.

Ця нахабна пропозиція, нечувана здається ніде в культурному світі, пішла до наших шкіл.

І що сталося?

Замісць того, щоби віддати ту справу до відповідного полагодження **своїй владі** — Головному Виділови УПТ., школи кожна на свою руку тихенько вислала по 200 злотих на удержання Кураторії.

Чекайте, панове! Чи на те українське громадянство складає гроші на Рідну Школу, щоби ви посилали їх польській кураторії?

Чи хамство справді не має у нас вже ніяких границь?

Наша школа в небезпеці! Не через польську шкільну політику, але через хамство тих чинників, що відподають за долю нашої школи.

Тою дорогою далі йти не можна.

Домагаємося санації відносин у нашому приватному шкільництві і то як найскорше!

(„Новий Час").

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, отсим повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться в неділю, дня 11. липня с. р. о год. 2-ій пополудни в льокали Тов. Горожан. До полагодження є дуже важні справи. Справоздання піврічної контролі і ин. Упоминаєсь довгуючих членів щоб вирівнали свої залеглости. — М. Качмарчик, предс.; Д. Веселик, кас.; М. Рибак, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. над Збруча, від. 280, подає до відома своїм членам, що мітінг відбудеться в неділю, дня 11. липня о год. 2-ій пополудни під ч. 618 West Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прийти на означений час. Контрольна комісія здасть справозданнє за 6місяців і прихід з балю. Також напоминається членів, котрі ще не дали на Сиротинець У. Н. Союза, щоби зложили свою вкладку на найблизшім мітінґу. Заразом заявляю свою резиґнацію зі секретарства, з причини замешкання в іншій місцевости. Слідуючий мітінг має покликати когось на секретаря, а найліпше надається заступник. — Евстахій Грещук, предс.; Григ. Скалацький, кас.; П. Черняк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14, подає до відома членам, що піврічні збори відбудуться в суботу, 10. липня, в Укр. Роб. Домі, 15 Е. 3-та улиця. Обовязком всіх членів і членкинь явитись на мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Неявившийся член буде караний після статута. — А. Токарус, рек. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 11. липня, о год. 12-ій в полудне. Обовязком кождого члена прийти на піврічні збори. На сих зборах буде піврічне справозданнє, тому кождий член повинен прийти на сі збори. Також маємо до обговорення справу Сиротинця при У. Н. Союзі. — Р. Б.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Вільність в Америці, від. 172, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що звичайний мітінг відбудеся в суботу, дня 10. липня, о год. 7.30 веечром в Укр. Нар. Домі, 217-19 Е. 6-та улиця. Кождий член обовязково має прийти на сей мітінг в означений час і вирівнати свою залеглість. Члени, котрі взяли уділи в Земельнім Банку у Львові, а не мають покwітовання, най зголосяться на тім мітінґу конечно. Також члени, котрі палежать до Тов. Просвіта у Львові, а ще не заплатили сегорічної вкладки, на донесуть сего мітінґу, бо через них затримана висилка і других членів. Дальше члени, котрі ще не дали добровільної жертви одного доляра на Сиротинець при У. Н. Союзі, нехай донесуть, бо треба вислати на призначене місце так, як другі товариства зробили. На мітінґу будесь принимати в члени до Тов. і У. Н. Союза без вступного. — П. Байко, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 102, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 11. липня зараз по Службі Божій в гали церковній при Вест 7-ій вулиці. Обовязком є кождого члена явитись, бо буде справозданнє касове за цілого пів року, як також справозданнє контрольної комісії. Будуть і другі важні справи, котрі мусять бути полагоджені на сім мітінґу. Котрий член не явиться буде караний після ухвали, яка западе на сім мітінґу. Будесь принимати членів без оплати вступного до Бр. і У. Н. Союза. Тож до праці всі разом, щобисьмо досягнули за другий піврік до 200 членів. — Йосиф Сенчина, предс.; Ол. Смоляло, кас.; Николай Бусько, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Уряд Бр. св. Петра і Павла, від. 165, повідомляє членів, що піврічний мітінг відбудеться в понеділок, дня 12. липня точно о год. 7-ій вечер в гали Івана Подгурник, 93 Стр. Проситься всіх членів явитись на означений час, бо будуть важні справи до полагодження і контрольна комісія здасть справозданнє за 6 місяців. Довгуючі члени мають вирівнати свої вкладки, в противнім разі будуть суспендовані з братства і У. Н. Союза. На мітінґу будесь принимати нових членів до братства і У. Н. Союза без вступного. — А. Демкович, предс.; М. Вархолик, кас.; С. Коцоловський, секр.

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться дня 11-го липня, о год. 6-ій вечером в Словенській гали, 327 Leonard St. Обовязком є кождого члена явитися і виповнити вкладки до Тов. і У. Н. Союза. — В. Сенишин, секр.

З ЖИТТЯ УКРАЇНЦЯ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

(Продовження) (3)

Беріссо, 15. червня, 1924.

Тут досить трудно за свою часопись. Еспаньких ґазет я так і не читаю, бо мало ще розумію. Инших знова так само мало дістаєсь, пр. німецьких або польських. Тут російський союз робітничий видає справді ґазету „Голос Труда", однак вона редаґована дуже слабо, і се орган строго партійний; ввесь матеріял в ній виключно аґітаційний так, що з неї не мож нічо цікавого довідатись.

Найголовнійше, що я довідавсь з тих ґазет, се закон еміґраційний; виходить таке, що після того закона дістатись до Злучених Держав так важко, як на Марс.

Тут тамтого місяця був кількадневний страйк. Вибух ізза того, що правительство постановило закон о пенсіях „Лєи де юбіліасіон", після котрого кождий робітник, котрий виробить в одній фабриці, чи варстаті 25 літ, по скінченню сего реченця мавби діставати пенсію в височисі його заробітку послідного року, а на рахунок тої пенсії, через цілих 25 літ мусять всі підприємства обтягати робітникам 5% із кождомісячного заробітку і вплачувати в державну касу. Початок сего закона мав бути 1. квітня, значить, хто скільки вже виробив, не зараховувалось. Тим способом правительство думало в протягу одного року дістати 400 міліонів пезів, котрі зужило-б на цілі передовсім мілітарні. Вся маса робітнича сему остро спротивилась. Вибух загальний страйк, і закон поки що не переводиться в життя, однак і не зноситься. На тім і оставилось.. А звичайно в місяци вересни знова розїзджаються, хто куди знає. От стілько про тутешні обставини.

Тут богато тепер свіжо приїзших, поколотившись в Буенос Айресі з місяць, а не діставши роботи, наколи ще має деякий гріш, вертаєсь назад. Тепер дійсно в Буенос Айресі є гірше за роботу, чим де инде.

А там роботу як хто й має із свіжих, то хиба з неї виживе. От тому я тут сиджу, й нікуди не рухаюсь.

Беріссо, 30. червня, 1924.

Лист від Тебе одержав я ще 23. с. м. однак даруй, що зараз не відписав, а то вечерами мав я роботу, именно робив я декорації для тутешнього аматорського гуртка.

Тут на службі вправді платять по 50 і більше пезів місячно, однак тим, котрі говорять добре по еспанськи, тай котрі вже вправні у всіх міських роботах. Свіжим платять звичайно 35—40 пезів в місяць, тай то, як схоче дещо купити з біля або убрання, не богато останесь. У фабриці знова женщини мають по 35 ц. на годину, отже в місяць заробить около 90 пезів, однак харчі і кватира коштує саме меньше як мене 52 пезів місячно, отже богато не останесь.

Тут тепер рівнож, як жидки кажуть, цілий „хайдер": роботу дуже трудно дістати. В кампі майже нема, все згуртувалось коло кількох тут скотобиень. Тай в кампі такий смак, що хто робив коло збирання кукурудзи, то заробив на дорогу до Буенос Айрес, і більш нічо.

А свіжих то приїзджає що дня тисячами.

В цім місяци, мабуть найприкрійше, бо із свіжих еміґрантів богато позавертали до дому, хто не мав адреси до знакомих або кревних.

Беріссо, 12. липня, 1924.

Коло месе на разі нічо нового, Богу дякувати здоров і працюю дальше на місци. Роботи зовсім мало, робітників більшу половину звільнено, кілька послідних тижнів робота тревае тільки по 4 год. денно, декотрі дні зовсім худоби не бють. З весною правдоподібно піде все знова повним ходом, бо послідними часами приходить богато матеріялів (бляха, дошки, бочки і всякі иньші річи потрібні до опакування мороженого мяса.

Теперішні обставини тут незавидні. Життя дорожіє, платня не підвисшуєсь, так що дівчині заробити ті гроші, що подорож сюди коштує, не скоро заробить, — а звідси подорож до Америки або Канади?

Беріссо, 21. серпня, 1924.

Тепер що до тої торговлі медом. Тут літом був мід по 2 доляри кільоґрам, отже в порівнанню до иньших продуктів досить дорогий — але се в торговли частинній. Тепер не знаю, по скільки. Одно, що не подав Ти тамтешньої ціси „ен ґросс". Я завтра буду в Буенос, отже довідатись мушу се: як високе цло є прим. від 1-ної тони, дальше чи на се потрібний є патент, яка ціна є зараз, на мід, а яка може бути за 2—3 місяці; чи можливий є збут гуртовно, впрост з порту, чи треба його замаґазинувати, винайняти льокаль. Я проектую так: наколиб і тепер була та сама ціна, або висша, то треба взяти під увагу: 1 доляр—3.20 пеза. 1 кільоґрам меду, наколи-б був 2.40 пез. детайлічно, то його можнаб продати гуртовно по 2.00 пези. Отже 2 пези се є 72 центи американських, отже як би там мід був по 35 ц. а решта на транспорт, цло, замаґазинованне (евентуально) і заробок.

Тай ще до того який мід, чи „пріма" патока, бо мід ділиться рівнож на кілька кляс; — дальше мусить бути дуже солідне опаковання, (добрі бочки з залізними обручами).

Однак ще раз повторяю, що то лишень можливість, а як справа буде дійсно, то я Тобі напишу з Буенос Айрес.

Бо дійсно не знаю певної ціни, цла і иньших подрібностий. Я Тобі напишу з Буенос ціну гуртовну, цло і т. и., а Ти знова мусиш довідатись скілько він там коштує на валюту американську, і скілько коштує транспорт (від тони) і т. и.

Як би дійсно з того щось могло бути, то я, о скільки мені позволяють сили, тим занявбиєя. Щодо ґазет, то тут виходить „Новий Мір" і „Голос Труда". Перша орґан большевицький, а друга орґан російських робочих орґанізацій південної Америки, (анархістична), в тім самім дусі редаґована, що „Голос Труженника" і „Ам. Ізвестія". Їх тут не мож дістати, хиба в редакції в Буенос Айрес.

Тут тепер також ціле безголовя, безробіття. Людий тут в Беріссо є більше як 3,000 без роботи, а продукти життеві підскочили о 25% з початком сего місяця. Помешкання рівнож подорожіли, а платня яка була, така й є, — тай ті навіть що роблять і то по меньше годин.

Беріссо, 18. жовтня, 1924.

Коло мене на разі нічо новово, Богу дякувати здоров, тай ще дальше сиджу без роботи, здаєсь, що треба буде посидіти до жнив, ще з місяць.

Кріза протягаєсь дальше — тут якийсь чудернацький круговорот. Страйкують вже довший час робітники портові. Правительство наложило більше цло на вивожене мясо, тим самим фабриканти підвисшили ціни на мясо тут і за границю рівнож — силою того зменьшився збут. Та й власники худоби підвисшили ціну живої ваги о 75%, а робітник як брав 55 ц. на годину так і дальше бере, тай то ще добре як має роботу. Ціни піднялись на всі иньші продукти о 50%, помешкання і все иньше. Заноситься на ґенеральний страйк, але в такім безголовю, як тут, то і сам чорт кінця не виведе. Одним словом що погано, здаєсь і гірше бути не може.

Ще одно доношу Тобі, а именно, що тут між нашими виселенцями вдалось згуртувати нам кільком і зорґанізувати т-во „Просвіта", ціллю котрого є праця культурно-просвітна — за зразок взято статут львівської „Просвіти", пристосовуючи його до тутешніх обставин і вимог законів. В тій цили винайнято льокаль, був замір оснувати кооперативну харчівню, однак довготреваюча кріза перепинила все. На це все потрібно фондів, а тепер більш двох третих частий членів находиться без роботи. За час свого істновання т-во улаштувало дві вистави театральні „Наймичка" і „Борці за мрії" із тих скупеньких фондів, які вдалось придбати, справлено деякі декорації, одежу і малу бібліотеку, запренумеровано часописи з Бразилії і зі Львова. Як би не ця кріза, вжеб була істнувала харчівня і споживчий кооператив, а так на разі все припинилось з огляду на брак средств.

Дальше відбулось два відчити, на тему кооперації, які і дальше будуть відбуватися. Зорґанізовано мішаний хор в силі 25 осіб, котрий вже виступав тут на сцені, навіть з доволі гарним успіхом, тим більше, що тут перебуває дуже богато зросійщених наших земляків, котрі спершу були в Союзі Руских Робочих. Власне підчас нашої початкової роботи цей союз відразу пішов проти нас, обявив бойкот, але мимо того люди без огляду на переконання цікавляться тим, і підчас того виявилось, що всі Росіяне без огляду напрямку, чорносотенці, бо як за царизму всякий прояв українського життя називали „мазепинством", так тепер знова „петлюрівщиною". Взглядом нас вони придержуються знаного гасла: „Украіни не било, нет і бить не может". Про це все вислано дописи до Свободи, Січових Вістий і старокраєвих ґазет. Т-во істнує на разі не офіціяльно, бо на затвердження владою потрібно оплати в сумі 360 долярів, котрих на разі не можливо зібрати. Тоді, як т-во буде затверджене, всяких позволень на відкриття кооперативи, чи позволень на відігрaння представлення не оплачуєсь по 28 долярів за кождий раз, а лишень повідомляєсь поліцію. До затвердження пороблено всі заходи потрібні (пр. переведено статут, стверджено перевід і т. и.) однак справа приостановилась через брак фондів.

(Дальше буде).